Juha Jokela 19.2.2021 HE 206/2020vp lisäselvitys

> Millainen mahdollinen moraalikadon ongelma elpymispakettiin sisältyy? Miten moraalikadon voisi estää?

Nähdäkseni ”moraalikatoa” on perusteltua lähestyä tätä pakettia laajempana haasteena, joka liittyy maailmanlaajuisesti keskuspankkien ja hallitusten kriisinhallintatoimiin. Tällä paketilla tasataan EU:n jäsenvaltioiden erilaista rahoitusasemaa ja kykyä elvyttää. Keskeinen (talous)politiikantutkimuksellinen kysymys liittyy mittavan elvytyskauden exit-strategioihin: Miten palataan ns. normaalioloihin (ml. kasvu- ja vakaussopimus, EU:n talouspoliittinen koordinaatio jne.). Haaste on yhteinen EU:n jäsenvaltioille ja siihen vastaaminen on keskeistä ns. moraalikadosta keskusteltaessa.

Mahdolliseen moraalikatoon voidaan nähdäkseni vaikuttaa parhaiten keskittymällä paketin tehokkaaseen ja sovitun mukaiseen toimeenpanoon ja toimeenpanon valvontaan esityksen mahdollistamilla tavoilla. On perusteltua peräänkuuluttaa kilpailukykyä sekä vihreää ja digitaalista siirtymää edistäviä toimia. Lisäksi on perusteltua korostaa elpymisrahoituksen mahdollistavan myös rakenteellisia uudistuksia, joilla voidaan vahvistaa EU-maiden talouksia myös keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä, jolloin jäsenvaltioiden kyky kohdata tulevia kriisejä on parempi.

> Omien varojen tulevaisuudennäkymät: kuinka esimerkiksi digivero, hiilitullit tai transaktiovero näyttäytyy Suomen ja EU:n (kilpailukyvyn) näkökulmasta? Arvioita näiden ehdotusten kehityssuunnasta?

Huomion arvoista on se, että EU:n lisäksi myös muut keskeiset toimijat (mm. Yhdysvallat, UK, Kanada ja Japani) ovat viime aikoina osoittaneet kiinnostusta mm. hiilitullijärjestelmien kehittämistä kohtaan. Digiverosta on niin ikään käyty keskustelua myös globaalissa kehyksessä. EU:n kilpailukyvyn kannalta keskeistä on etsiä mahdollisimman laajoja ja eurooppalaisten yritysten aseman turvaavia järjestelyjä. Toisaalta on perusteltua varautua tilanteeseen, jossa esim. EU:n vihreän kehityksen ohjelman toimeenpano ilman hiilitulleja mahdollisesti heikentäisi eurooppalaisten yritysten kilpailuasemaa ainakin lyhyellä aikavälillä. Tasapuolisen kilpailuympäristön säilyttämiseksi esim. hiilitullien valmistelu on perusteltua.

Geopoliittisen ja geo-ekonomisen kilpailun maailmassa on syytä kiinnittää erityistä huomiota mahdollisten hiilitullien perustelemiseen EU:n ilmastotavoitteiden toteutumisen valossa. Vaarana on, että ne tulkitaan protektionistisina toimina. Tullien valmistelussa on myös syytä huomioida niiden vaikutukset köyhimpiin maihin ja yleisimmin kehittyvien talouksien kykyyn rahoittaa siirtymää hiilettömään talouteen (ja laajemmin resursseihin siirtyä kestävään kehitykseen).

Miksi Suomi ei pitänyt tarkoituksenmukaisena olla mukana nuukien maiden koalitiossa?

Rahoituskehysten osalta jo Sipilän hallitus osin irtautui ns. prosenttikerhosta. Suomi viestitti, että se oli valmis harkitsemaan maksuosuuden **maltillista** nostoa mikäli EU:n budjetin uudistamisessa ja tehostamisessa onnistuttaisiin Suomelle edullisella tavalla. Tulkintani on, että kun tässä onnistuttiin vain osittain Suomi tarkensi kantaansa neuvoston pj-kaudella; komission esittämän n. 1.1% sijaan Suomi esitti pj:n ominaisuudessa 1,07% tasoa. Suomen liikkumavaran taustalla vaikutti nähdäkseni Suomen intressi turvata EU:n rahoitus uusien poliittisten prioriteettien ja Brexitin valossa.

Elpymisratkaisun osalta Suomi teki tiivistä yhteistyötä nuukan nelikon kanssa yhtenevien tavoitteiden toteutumiseksi, mm. avustusten ja lainojen suhde. Tämä on noussut esille myös kokoukseen liittyvissä arvioissa, joissa osassa Suomen on tulkittu olleen osa ns. nuukien maiden ryhmää.